

MÉLTÁNYOSSÁG
politikaelemző központ

Lakatos Júlia

Mi változott?

Orbán Viktor kommunikációja Donald Trump megválasztása óta

info@meltanyossag.hu

www.meltanyossag.hu

0630-311-1701

1149 NAGY LAJOS KIRÁLY ÚT 167. II. 23.

Vezetői összefoglaló

Orbán Viktor nem csinált titkot abból, kit látna szívesen az Egyesült Államok elnökeként. Azt remélte, hogy az amerikai elnökválasztás eredménye kedvezőbb politikai környezetet biztosít számára szuverenista politikája kiteljesítéséhez. *De vajon változott valami, most hogy a számára kedvező forgatókönyv érvényesült?* [Elemzésünkben](#) megvizsgáljuk Orbán Viktor beszédeit Donald Trump novemberi megválasztásától kezdve, arra keresve a választ, hogy érzékelhető-e elmozdulás kommunikációjában abból kifolyólag, hogy az Egyesült Államok elnöke hasonló módon gondolkodik a politikáról, mint Orbán Viktor.

Kiindulópontunk az, hogy Orbán Viktor alternatív rendszerajánlatának részletesebb kifejtése nagymértékben függ az adott politikai környezettől. A COVID, gazdasági válság, energiaválság háttérbe szorította az elméleti síkú gondolkodást, a liberalizmus és demokrácia viszonyáról szóló értekezések akkor erősödtek fel Orbán Viktor megnyilvánulásaiban, amikor a hatalompolitikai rendszerek fenntartásához szükséges "pénz, szavazat, ideológia" hármasából az első kettő adott volt. Vizsgálatunkban kimutattuk, hogy a választás eredménye egyértelműen szakaszhatárt jelez Orbán Viktor számára, ami meglátása szerint kihat Európa, s benne Magyarország jövőjére is.

Vizsgálatunk során három absztrakciós szintet azonosítottunk Orbán Viktor beszédeiben:

- 1.) feszültségelmélet: a 2014-es alapgondolat, amely a liberális demokrácia két alkotóelemének (liberális-demokratikus) megváltozott egyensúlyából vezeti le a nyugati államszervezési modell megroppanását;
- 2.) konnektivitás elmélet: a feszültségelméletre épülő külpolitikai stratégia;
- 3.) nemzeti realizmus: a konnektivitásnak a részletezési kísérlete, ami egy jövőbeni magyar nagystratégiáról való gondolkodásban nyilvánul meg.

A fenti három absztrakciós szint megléte három kihívásra is rávilágított a miniszterelnök koncepcionális gondolkodása terén:

- 1.) *definíciós sokszínűség problémája*: Az illiberális állam koncepciója rendkívül sok változáson esett azóta át 2014-től napjainkig. Emiatt a beszédekben ugyanaz a gondolat nagyon sokféleképpen jelenik meg a kereszténydemokráciától kezdve a szuverenizmuson át. Ez nem segít az elméleti tisztázásban;
- 2.) *absztrakciós szintek sokszínűsége*: az általunk azonosított absztrakciós szintek inkább versengenek egymással, semmint egymást erősítik. Hiányzik egy világos gondolati hierarchia, jelenleg inkább az figyelhető meg, hogy a gyakorlati alkalmazás kerül előtérbe az elmélet részletezése helyett. Holott mindhárom absztrakciós szintre szükség van egy ország kormányzásának megalapozásához, még ha rendszerint

nincs lehetőség egyszerre mindhármat fejleszteni, hosszútávon kontraproduktív, ha arra a következtetésre jutnak, hogy az elmélet "kész", most már csak alkalmazni kell a hétköznapiakra. Az elméleti alapokat éppúgy folyamatosan fejleszteni kell, mint ahogy a nagysztratégiát is időről-időre adaptálni kell a változó körülmények tükrében;

3.) *a koncepcionális gondolkodás exkluzív jellegű*: mivel Orbán Viktor egy alternatív államszervezési modellt vázol fel, s ennek következtében a mintaként szolgáló modell rendszerellenzékeként határozza meg magát, az ebből következő nagysztratégia kizárólag akkor tartja megvalósíthatónak a modellt, ha "nemzeti kormányzás" valósul meg 2030-on túl is. Ez két problémát vet fel. Egyrészt nem veszi figyelembe a [domináns pártok](#) degenerációját, kopását amelyet a nemzetközi és történelmi minták alapján csakis valamiféle belső megújulással lehet megállítani. Másrészt nem veszi figyelembe az ellenzéki térfélen bekövetkezett innovációt. Az utóbbi tizenöt évben mindig a domináns párt, a Fidesz vitte az innovációt a rendszerbe, az utóbbi egy évben azonban megjelent egy olyan új ellenzéki pólus, amely *inkluzív* politikát kínál a dominancia megtörése érdekében, hogy a győzelmet követően visszatérhessenek egy versengő pártpolitikai rendszerhez. A mindenkire nyitott politizálással szemben az a típusú pólusképzés, ami eddig a Fideszt jól szolgálta, most korlátaihoz érkezett.

A beszédelemzés eredményei:

- Trump beiktatásáig érzékelhető volt egyfajta visszafogottság a beszédeken, az elvárások minimalizálása.
- A beszédekből az olvasható ki, hogy nem konkrét ügyekben vár segítséget, önmagában a Biden kormány ellenséges fellépésének megszűnése érték a kormány számára.
- Trump politikája előnyös számára, mivel egyfelől egyfajta "faltörő kosként" funkcionál a világpolitikában, másfelől legitimitást kölcsönöz az Orbán-kormány politikájának, hogy az Egyesült Államok hasonló megközelítést képvisel.
- Orbán Viktor tisztában van azzal, hogy abból adódóan, hogy Trump az amerikai érdekeket fogja előnyben részesíteni, lesznek Magyarország számára kedvezőtlen hatásai is politikájának, ugyanakkor úgy véli, hogy Trump megnyitja az utat egy más típusú – a nemzeti érdeket mint államszervezési elvet elismerő – politizálás előtt.
- A vizsgált beszédekben rendszeresen visszatér [2014-es tusnádfürdői](#) gondolatmenetéhez, miszerint a változó világban versenytudás van annak az államszerveződési modellnek a kitalálására, amely leginkább versenyképessé tesz egy nemzetet.
- Orbán Viktor úgy véli véget ért a nyugati világon belüli liberális, progresszív dominancia. Ez a váltás az elméleti síkú gondolkodásról az elméletek gyakorlati alkalmazására helyezi a hangsúlyt.

- Főleg a regionális vezetőkkel folytatott találkozókat követő sajtótájékoztatókon látható egyfajta elmozdulás a konnektivitás átfogó elméletétől egy nemzeti nagystratégia külpolitikai alkalmazására.

A Fidesz számára a koncepcionális fejlesztés innovációja az lehetne, ha egy olyan nagystratégiát alakítanának ki, amely minden állampolgár felé nyitott, adott esetben egy kormányváltás esetén még tovább is vihető, ideológiától függetlenül. Ez azt jelenti, hogy bizonyos ideológiai kérdések a nagystratégia szintje felett és alatt kerülnének kifejtésre. Miközben valószínűsíthető, hogy nem a kampány során fog megvalósulni a további elméleti megalapozása az általunk azonosított három absztrakciós szintnek, az elméleti alap további mélyítése nélkül erodálódni fog az a helyzeti előny, amelyet 2010 óta magának tudhat a Fidesz.